

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه خاتم الاوصياء (عجل الله تعالى فرجه الشريف)

شهر فاضل آباد استان گلستان

تحقيق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

بررسی نقش نماز در تربیت دینی نوجوانان در خانواده از منظر آیات و

روایات

استاد راهنما:

سرکار خانم زهرا نظری

استاد داور:

حجت السلام والمسلمین علی اکبر نصرتی

پژوهشگر:

خانم زهرا ابراهیمیان

زمستان ۹۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تحمیدیه:

سپاس و ستایش مر خدای را جل و جلاله که آثار قدرت او بر چهره روز روشن، تابان است
و انوار حکمت او در دل شب تار، درفشان. آفریدگاری که خویشتن را به ما شناساند و درهای علم
را بر ما گشود و عمری و فرصتی عطا فرمود تا بدان، بنده ضعیف خویش را در طریق علم و معرفت
بیازماید.

تقدیم به:

بانوی یگانه هستی، حضرت فاطمه زهرا (سلام الله علیها)، مادر حسنا و اولین پاسدار ولایت و به تمامی آنانی که ضریح گمشده را در دل می پروراندند و بوی کوثر را از یاس التماس می کنند و گوهر وجود خویش را با تاسی به آن بانوی آب و آفتاب به صدف حجاب زینت بخشیده و از هویت انسانی خویش پاسداری می نمایند.

امید که در سایه توجهات امام عصر (عج الله فرجه) ایران اسلامی از بوته جنگ فرهنگی همچون دیگر تهاجمات دشمن، سربلند و رستگار بیرون آید.

تقدیر و تشکر:

خدا را شاکرم که راه درست اندیشیدن و علم آموزی را به من آموخت و با قرار گرفتن در مسیر آموزش علوم دینی و گذراندن مراحل تحصیلی، موفق به نوشتن تحقیق پایانی شده ام.

با عنایت و توجهات حضرت حق، برخود لازم می دانم که از زحمات استاد راهنمایم سرکار خانم زهرا نظری که با ارشاد و راهنمایی های ارزنده خود مرا در نوشتن این پایان نامه یاری رساندند تشکر بنمایم و با سپاس و قدر دانی از الطاف و عنایات مدیر محترم حوزه علمیه، سرکار خانم حاجی آبادی و مسئول محترم پژوهش سرکار خانم حسینی و زحمات و مساعدت های دلسوزانه و بی -دریغ مادر عزیزم و کلیه عزیزانی که مرا در نوشتن این تحقیق پایانی یاری نمودند.

نتیجه گیری:

همه نوجوانان محتاج هدایتند و به یک برنامه ی صحیح زندگی نیاز دارند. این نیاز برآورده نمی شود مگر با فراهم نمودن زمینه های رشد و به کمال رساندن فضایل اخلاقی آنها که نماز کامل ترین پاسخ به عالی ترین نیاز انسان است. نماز سدی در برابر گناهان و عقوبت زشتی های نوجوان قرار می گیرد و او را برای رسیدن به کمال سعادت و رستگاری یاری می کند. از پیامدهای نماز در خانواده می توان به برنامه ریزی تدبیر منزل، تنظیم روابط خویشاوندی و ... اشاره نمود. در جامعه هم باعث وحدت و همدلی، کنترل اجتماعی، مردمداری و ... می شود.

تاثیر نماز در شخصیت نوجوانان موجب آرامش روانی، ایجاد نفرت از گناه، تقویت اخلاص و تقوی می گردد. عوامل اجتماعی مانند: محیط و اجتماع فاسد، تهاجم فرهنگی و ... و عوامل خانوادگی مانند بی توجهی والدین به نماز، نبودن جو معنوی در منزل می توانند موجب ترک نماز در نوجوان شوند.

والدین می توانند با کنترل محیط و معاشرت و رفت آمدها و جامعه هم با برگزاری نماز جماعت در مدارس و تشویق شدن دانش آموزان توسط معلم و ... موجب ترغیب نوجوانان به نماز گردند.

راهکار و پیشنهادات:

۱- با توجه به نقش نماز در امنیت خانواده پیشنهاد می گردد والدین در مرحله نخست خود

مقید به نماز بوده و سعی نمایند نماز را در اول وقت به جای آورند. همچنین از انواع

رویکردهای تشویقی نظیر پاداشهای مادی و غیر مادی در جهت ترغیب فرزندان به نماز

استفاده نمایند.

۲- با توجه به نقش نماز در سلامت جامعه پیشنهاد می گردد تا مسئولین فرهنگی جامعه از

ابزارهای متعدد نظیر پیش بینی مکان مناسب، استفاده از پیش نمازان خوش رو و ...

استفاده نمایند.

۳- با توجه به نقش رسانه در تبیین رفتارها در جامعه پیشنهاد می گردد رسانه اقدام به

معرفی مناطق موفق از نظر برگزاری نماز جماعت نماید.

منابع و مأخذ:

- ۱- آوین، سید مرتضی، فرهنگ و تهاجم فرهنگی، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۷۵.
- ۲- افروز، غلامعلی، روش های پرورش احساس مذهبی در کودکان و نوجوانان، انجمن اولیاء و مربیان، قم، ۱۳۹۳.
- ۳- ابرایمان آملی، سیدیوسف، نماز نردبان عروج، ناشر رسانش، چاپ اول، ۱۳۸۱.
- ۴- بابویه قمی، محمد بن علی، من لا یحضره الفقیه، جلد ۵، چاپ دوازدهم، نشر صدوق، قم، ۱۳۶۰.
- ۵- پاینده، ابوالقاسم، نهج الفصاحه، ج ۲۰۵۰، انتشارات جاویدان، قم، ۱۳۶۱.
- ۶- تمیمی آمدی، عبدالواحد، غررالحکم و درالکلم، جلد ۳، دارالکتب الاسلامیه، قم، ۱۳۶۶.
- ۷- جوادی آملی، عبدالله، حکمت عبادات، نشر اسراء، ۱۳۸۱.
- ۸- حرانی، ابن شعبه، تحف العقول، چاپ هفتم، موسسه نشر اسلامی، قم، ۱۳۸۱.
- ۹- حمیری، عبدالله بن جعفر، قرب الاسناد، موسسه آل البيت (ع)، قم، ۱۳۸۱.
- ۱۰- خلیلی، مصطفی، نقش نماز در شخصیت جوانان، زائر، قم، ۱۳۷۹.
- ۱۱- داوودی، محمد، سیره تربیتی پیامبر (ص)، و اهل بیت (ع)، انتشارات صبا، قم، ۱۳۹۱.
- ۱۲- دشتی، محمد، نهج البلاغه، چاپ سوم، انتشارات نشتا، قم، ۱۳۸۹.
- ۱۳- دیلمی، حسن بن محمد، ارشاد القلوب الی الصواب، ج ۱، انتشارات رضی، ۱۴۱۲.
- ۱۴- راشدی، حسن، نماز شناسی، نشر ستاد مرکزی اقامه نماز، قم، ۱۳۸۸.

- ۱۵- رحمتی، محمد صادق، روان شناسی اجتماعی معاصر، سنا، ۱۳۷۱.
- ۱۶- زکی دوغان، محمد، آثار تربیتی نماز، نشر ستاد اقامه نماز، ۱۳۸۸.
- ۱۷- صادقی اردستانی، احمد، جلوه های نماز در قرآن و حدیث، مطهر، تهران، ۱۳۹۱.
- ۱۸- طباطبایی، محمد حسین، المیزان فی تفسیر قرآن، جلد ۱۲، دفتر انتشارات جامعه مدرسین حوزه علمیه، قم، ۱۳۹۱.
- ۱۹- طبرسی، فضل بن حسن، مجمع البیان فی تفسیر قرآن، جلد ۴، چاپ دوم، بیروت، ۱۳۸۰.
- ۲۰- عزیزی، عباس، نمازهای مستحبی، ستاد اقامه نماز تهران، ۱۳۹۱.
- ۲۱- فرهادیان، رضا، آنچه والدین و معلمان باید بدانند، بوستان کتاب، قم، ۱۳۸۶.
- ۲۲- فیض کاشانی، ملا محسن، محجه البیضاء، ج ۳ و ۱، چاپ یازدهم، دارالمعارف، قم، ۱۳۹۰.
- ۲۳- قرائتی، محسن، گناه شناسی، مرکز فرهنگی درسهای از قرآن، ۱۳۹۱.
- ۲۴- قمی، عباس، سفینه البحار، ج ۲، اسوه، قم، ۱۳۸۲.
- ۲۵- کلینی رازی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، ج ۲ و ۳ و ۵، انتشارات اسلامی، تهران، ۱۳۸۹.
- ۲۶- متقدي هندی، علاء الدین، کنز العمال، ج ۶ و ۷، انتشارات اسلامی، تهران، ۱۳۸۸.
- ۲۷- مجلسی، محمدباقر بن محمدتقی، بحارالانوار، جلد ۱ و ۳ و ۸ و ۷۳ و ۷۵ و ۸۴ و ۸۵، داراحیاء التراث العربی، بیروت، ۱۳۷۱.
- ۲۸- محمدی، محسن، علل نمازگریزی و نقش رسانه در گسترش نماز، مرکز پژوهشهای اسلامی صدا و سیما، قم، ۱۳۸۳.
- ۲۹- معزی ملایری، اسماعیل، جامع احادیث شیعه، جلد ۷، انتشارات اسلامی، قم، ۱۳۸۵.
- ۳۰- مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، جلد ۱ و ۳، دارالکتب اسلامی، قم، ۱۳۸۷.

۳۱- موسوی خمینی، روح الله، صحیفه نور، جلد ۱۶، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، تهران، ۱۳۶۸.

۳۲- موظف رستمی، محمدعلی، روش های جذب نوجوانان و جوانان به مساجد و نماز جماعت، ستاد اقامه نماز، تهران، ۱۳۹۱.

۳۳- نبی نژاد، محمدباقر، آثار عجیب نماز، چاپ هشتم، انتشارات زائر، قم، ۱۳۹۰.

۳۴- نراقی، ملااحمد، معراج السعاده، چاپ سوم، تا ظهور، قم، ۱۳۸۸.

۳۵- نوری طبرسی، محدث، مستدرک الوسائل، جلد ۲ و ۳، موسسه آل البيت (ع)، قم، ۱۳۹۰.

۳۶- وثوقس، منصور، مبانی جامعه شناسی، چاپ سیزدهم، انتشارات خردمند، تهران، ۱۳۸۶.